

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA

15. 1. 2024. – 19. 1. 2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 22. 1. 2024. godine

TJEDNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANCIJSKIM TRŽIŠTIMA
15. 1. 2024. – 19. 1. 2024.

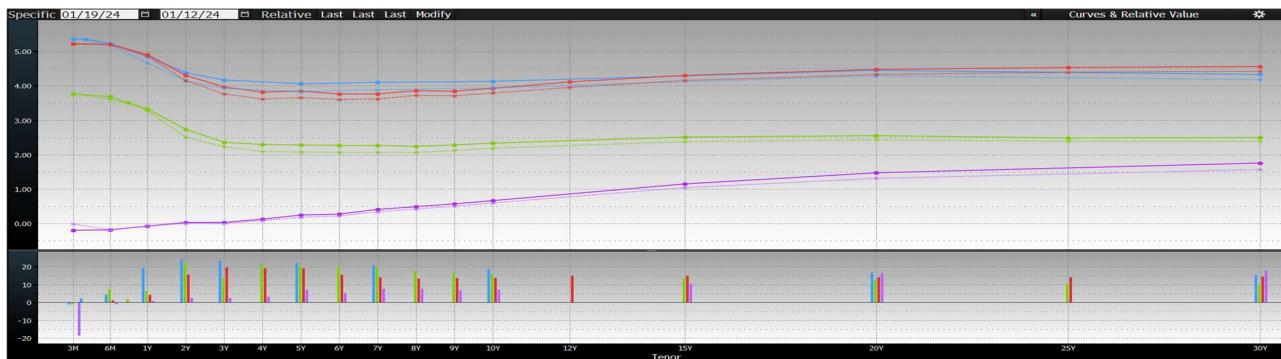
Tablica 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan									
	12.1.24	-	19.1.24	12.1.24	-	19.1.24	12.1.24	-	19.1.24							
2 godine	2.52	-	2.74	↗	4.14	-	4.38	↗	4.16	-	4.32	↗	0.01	-	0.04	↗
5 godina	2.08	-	2.28	↗	3.83	-	4.05	↗	3.66	-	3.85	↗	0.18	-	0.26	↗
10 godina	2.18	-	2.34	↗	3.94	-	4.12	↗	3.79	-	3.93	↗	0.61	-	0.67	↗

Tablica 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi			
	12.1.24	-	19.1.24	
3 mjeseca	3.809	-	3.835	↗
6 mjeseci	3.604	-	3.678	↗
1 godina	3.300	-	3.432	↗

Grafikon 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Grafikon prikazuje krive prinosa Njemačke (zeleni), SAD (plavi), Velike Britanije (crveni) i Japana (ljubičasta) za razdoblja od 3 mjeseca do 30 godina na dane 19. 1. 2024. godine (pune linije) i 12. 1. 2024. (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafikona prikazana je razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Unatoč opreznim izjavama dužnosnika ECB-a, sudionici na tržištu očekuju kako bi prvo smanjenje kamatnih stopa moglo uslijediti već u travnju. Članovi UV ECB-a, Nagel, Holzmann i Herodotou, odbacuju ideju smanjenja kamatnih stopa, navodeći kako bi takvi pregovori bili preuranjeni. Nagel je dodao da bi ECB mogla sačekati ljetno razmišljanje o smanjenju kamatnih stopa, dok je Holzmann izjavio kako tržišta uopšte ne trebaju računati na smanjenje kamatnih stopa u 2024. godini.

Prinosi obveznica eurozone već su početkom prošloga tjedna počeli bilježiti rast, a izraženiji rast prinosa zabilježen je u srijedu, nakon što su objavljeni podaci o većem rastu maloprodaje od očekivanoga u SAD-u krajem prošle godine dodatno utjecali na mišljenje da su špekulacije o očekivanome smanjenju kamatnih stopa Fed-a pretjerane. Predsjednica ECB-a, Lagarde, izjavila je da se inflacija ne nalazi na razini na kojoj bi ECB to željela, te kako neće komentirati očekivanja tržišta, kao i da previše optimistična tržišta ne pomažu ECB-u u borbi protiv inflacije. Ipak, Lagarde je navela da su kamatne stope ECB-a dostignule vrhunac, ukoliko ne dođe do značajnijih šokova, te je vjerojatno kako će do ljeta ECB smanjiti kamatne stope. Još oprezniju izjavu dao je član UV ECB-a, Knot, koji je izjavio da tržišta previše očekuju po pitanju smanjenja kamatnih stopa i mnogo toga mora krenuti dobrim putem kako bi se postigla ciljana inflacija od 2 % u 2025. godini. Očekivane putanje kamatnih stopa koje tržišta predviđaju, prema njegovome mišljenju, mogu biti samoporažavajuće. Knot od tržišta očekuje korigiranje očekivanja koja će predstavljati odraz ECB-ovih prognoza cijena.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja utemeljen je na vanjskim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. CBBiH ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili naizvratnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Izjave dužnosnika ECB-a na samitu u Davosu umanjile su očekivanja na tržištu novca po pitanju brzih smanjenja kamatnih stopa, a utjecaj na to imale su i slične izjave Fed-ovih dužnosnika. Posljednje prognoze ukazuju na vjerojatnost od 80% da bi se prvo smanjenje kamatnih stopa ECB-a moglo dogoditi u travnju, dok se do kraja godine očekuje kako će se iste smanjiti za oko 138 baznih poena, odnosno kako će se smanjivati 5 do 6 puta tijekom ove godine. Prema mjesecnome istraživanju ECB-a, obavljenome u studenome prošle godine, očekivanja potrošača za inflaciju u narednih godinu dana prilično su smanjena i to na 3,2 % sa ranijih 4 %, dok su očekivanja za naredne 3 godine smanjena na 2,2 % sa 2,5 %.

BDP Njemačke je u 2023. godini zabilježio pad od 0,3% na godišnjoj razini, što predstavlja prvu kontrakciju od pandemije, točnije od 2020. godine, a što je u suprotnosti sa rastom koji bilježe druge razvijene ekonomije širom svijeta.

Tijekom protekloga tjedna, prinosi obveznica eurozone zabilježili su rast duž cijele krivulje. U odnosu na prethodni tjedan, prinosi njemačkih obveznica povećani su između 2 i 3 bazna poena, a prinosi talijanskih obveznica između 3 i 4 bazna poena.

Tablica 3: Kretanje ekonomskih pokazatelja za eurozonu

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije – EZ (final.)	PRO	2,9%	2,9%
2.	Stopa temeljne inflacije – EZ (final.)	PRO	3,4%	3,4%
3.	Stopa inflacije – Njemačka (final.)	PRO	3,8%	3,8%
4.	Stopa inflacije – Italija (final.)	PRO	0,5%	0,5%
5.	Stopa inflacije – Irska (final.)	PRO	-	3,2%
6.	Proizvođačke cijene – Njemačka (G/G)	PRO	-8,0%	-8,6%
7.	ZEW indeks očekivanoga povj. ulagača – Njemačka	SIJ	11,7	15,2
8.	Trgovinska bilanca – EZ (u milijardama EUR)	STU	-	14,8
9.	Trgovinska bilanca – Italija (u milijardama EUR)	STU	-	3,89
10.	Trgovinska bilanca – Španjolska (u milijardama EUR)	STU	-	-2,43
11.	Output građevnog sektora – EZ (G/G)	STU	-	-2,2%
12.	Industrijska proizvodnja – EZ (G/G)	STU	-6,0%	-6,8%
13.	Tekući račun – EZ (u milijardama EUR)	STU	-	24,6
14.	Tekući račun – Italija (u milijardama EUR)	STU	-	-0,36
15.	Javni dug – Italija (u milijardama EUR)	STU	-	2.855,0
16.	BDP – Njemačka (G/G)	2023. god.	-0,3%	-0,3%
17.	Odnos duga i BDP-a – Njemačka (G/G)	2023. god.	-2,2%	-2,0%
18.	Stopa nezaposlenosti – Nizozemska	PRO	-	3,6%
				3,5%

SAD

Objavljivanje pozitivnih podataka u vezi sa maloprodajom i indeksima uvoznih i izvoznih cijena, kao i broja zahtjeva nezaposlenih, obilježili su tržište SAD-a tijekom protekloga tjedna. Član FOMC-a, Waller, izjavio je da bi Fed trebao zauzeti oprezan i sustavan pristup kad počne smanjivati kamatne stope, što je proces koji može započeti ove godine ukoliko ne bude ubrzanja inflacije. Waller je istaknuo da Fed može smanjiti kamatne stope ove godine ako se inflacija ne oporavi, ali nema razloga kretati se tako brzo kao što je to bilo u prošlosti. Sudionici na tržištu smatraju ove komentare više restriktivnima u odnosu na prethodne komentare iz studenoga, kad je govorio o mogućem smanjenju referentne kamatne stope već u proljeće ove godine. Ulagiči koji ulažu u obveznice počeli su razmatrati opcije *hedgiranja* u slučaju da Fed započne ciklus popuštanja smanjenjem referentne kamatne stope za 50 baznih poena u ožujku. Tijekom tjedna objavljeno je i Fed-ovo izvješće o stanju u gospodarstvu SAD-a, poznatije kao „Beige Book“, u kojem je navedeno da je većina od dvanaest federalnih regija prijavila malu ili nikakvu promjenu ekonomske aktivnosti u usporedi sa prethodnim istraživanjem. S druge strane, gotovo sve regije prijavile su pad proizvodne aktivnosti. Kao izvor optimizma za ekonomsku aktivnost navodi se mogućnost smanjenja kamatnih stopa. Gotovo sve regije navele su signale zahlađenja tržišta rada i ublažavanja pritisaka na plaće. Osam regija prijavilo je neznatna, skromna ili umjerena povećanja cijena, pet je prijavilo da su ukupna povećanja cijena u određenoj mjeri manja u odnosu na prethodno razdoblje, a tri regije pokazale su kako nema značajnijega pomaka u cjenovnim pritiscima.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

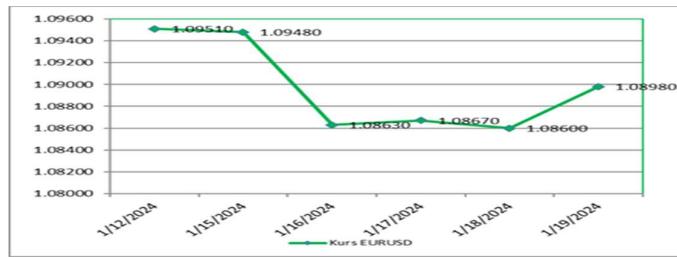
Navedeni pregled kretanja utemeljen je na vanjskim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. CBBiH ne može jamčiti njihovu točnost i ne snosi odgovornost za izravnu ili naizražavnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na temelju njih.

Predsjednik Fed-a iz Chicaga, Goolsbee, izjavio je da će Fed razmotriti smanjenje kamatnih stopa ukoliko se inflacija približi ciljanoj vrijednosti od 2 %, naglašavajući potrebu za dodatnim podatcima. Goolsbee je naglasio važnost jasnih dokaza prije prilagođavanja referentne kamatne stope, upozoravajući na potrebu izbjegavanja preuranjenih obveza. Unatoč očekivanjima da će inflacija u tekućoj godini pasti na 2,9 %, poslovni lideri na Svjetskom ekonomskom forumu u Davosu nagovijestili su pripreme za održive visoke troškove zaduživanja, dovodeći u pitanje očekivanja značajnoga smanjenja kamatnih stopa u 2024. godini.

Tablica 4: Kretanje ekonomskih pokazatelja za SAD

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Indeks povjerenje proizvodača prerađ. sektora Fed-a iz NY	SIJ	-5,0	-43,7
2.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	12. sij	-	10,4%
3.	Maloprodaja (M/M)	PRO	0,4%	0,6%
4.	Indeks uvoznih cijena (G/G)	PRO	-2,0%	-1,6%
5.	Industrijska proizvodnja (M/M)	PRO	-0,1%	0,1%
6.	Indeks započetih kuća	PRO	1.425.000	1.460.000
7.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	13. sij	205.000	187.000
8.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	6. sij	1.840.000	1.806.000
9.	Indeks povjerenja potrošača Sveučilišta iz Michigena P	SIJ	70,1	78,8
10.	Prodaja postojećih kuća (M/M)	PRO	0,3%	-1,0%

Grafikon 2: Kretanje tečaja EURUSD tijekom protekloga tjedna

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURUSD zabilježio pad sa razine od 1,0951 na razinu od 1,0898.

VELIKA BRITANIJA

Tijekom protekloga tjedna, tržište Velike Britanije bilo je usredotočeno na objavljivanje ključnoga ekonomskoga podatka - stope inflacije. **Inflacija u Velikoj Britaniji neočekivano je porasla u prosincu po prvi put u posljednjih 10 mjeseci, na 4,0 % sa 3,9 %** (najniže razine u posljednje više od dvije godine), iako je očekivano smanjenje na 3,8 %, što je navelo tržište na ublažavanje očekivanja u vezi sa smanjenjem kamatnih stopa BoE tijekom ove godine. Iznenadujući rast inflacije prigušio je optimizam koji dolazi iz niza izvješća koja su ukazala na usporavanje cjenovnih pritisaka. Ekonomija Velike Britanije stagnirala je u drugoj polovici 2023. godine, skliznuvši na ivicu recesije, dok je rast plaća usporen, što ukazuje na to da se „usijano“ tržište rada počinje hladiti. Očekivanja tržišta za prvo smanjenje referentne kamatne stope u svibnju smanjena su na vjerojatnost od 55 %, sa preko 80 %, koliko je iznosila prije objavljivanja ovih podataka. Negativan trend nastavio se i nakon što su objavljeni podaci o maloprodaji. Britanski kancelar, Hunt, planira smanjiti poreze u narednim mjesecima, obzirom na mogućnost usvajanja dva proračuna prije općih izbora. Hunt naglašava dinamiku i konkurentost ekonomija sa niskim porezom, uskladjujući svoj pristup sa ekonomskim prognozama koje se čekaju.

Bivši članovi Odbora za monetarnu politiku i viši britanski ekonomisti tvrde kako trenutni oštiri stav BoE nije sukladan ekonomskim izgledima i kolegama u SAD-u i eurozoni, te pozivaju BoE na preispitivanje svoje pristrasnosti ka daljim povećanjima kamatnih stopa, upozoravajući da u suprotnom rizikuje potkopati svoj kreditibilitet. Apelira se na davanje novih smjernica sa narednom odlukom o kamatnoj stopi 1. veljače, jer odlaganje može riskirati sukobe u vezi sa općim izborima na koje se očekuje da će premijer Sunak pozvati kasnije tijekom godine.

Tablica 5: Kretanje ekonomskih pokazatelja za UK

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Rightomove cijena kuća (M/M)	SIJ	-	1,3%
2.	Broj zahtjeva nezaposlenih	PRO	-	11.700
3.	Stopa inflacije (G/G)	PRO	3,8%	4,0%
4.	Indeks maloprodajnih cijena (G/G)	PRO	5,1%	5,3%
5.	Indeks cijena kuća (G/G)	STU	-	-2,1%
6.	Maloprodaja (G/G)	PRO	1,1%	-2,4%
				0,2%

Tijekom protekloga tjedna, GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je tečaj EURGBP zabilježio pad sa razine od 0,85886 na razinu od 0,85784. GBP je deprecirala u odnosu na USD, pa je tečaj GBPUSD zabilježio pad sa razine od 1,2753 na razinu od 1,2703.

JAPAN

Glavni tajnik kabineta u Japanu, Hayashi, je, nakon što je prosječna vrijednost dionica u Nikkei indeksu premašila 36.000 po prvi put u posljednje 34 godine, naglasio posvećenost Vlade stvaranju okružja u kojem će se moći sigurno prikupljati aktiva. Objavljeni podaci o proizvođačkim cijenama naglasili su stav središnje banke da će se troškovni pritisak rasta cijena sirovih materijala postojano rasipati, vršeći pritisak na BoJ kako bi uskoro prestala koristiti svoj monetarni poticaj. U međuvremenu je predsjednik najvećega poslovnog lobija u Japanu (Keidanren-a) istaknuo važnost rasta plaća koji prevazilazi stopu inflacije, stavljajući to u fokus godišnjih pregovora o plaćama, koji se trebaju završiti sredinom ožujka. Nekoliko velikih kompanija već je izrazilo namjere za pristup značajnom povećavanju plaća, dok će planovi malih kompanija biti poznati sredinom godine. Vlada je objavila da Japan, nakon razornoga zemljotresa koji se dogodio prvoga dana ove godine, planira udvostručiti sredstva koja koristi za oporavak od katastrofa i drugih nepredviđenih situacija, sa prethodno planiranih 500 milijardi JPY na 1 bilijun JPY (6,8 milijardi USD), izdavanjem dodatnih državnih obveznica. U Japan je 2023. godine došlo oko 25 milijuna turista, što je najviši broj još od 2019. godine. **Inflacija je u prosincu usporena, dajući BoJ još jedan razlog za odgodu ukidanja negativnih kamatnih stopa.** Očekuje se kako će BoJ zadržati glavne postavke svoje monetarne politike, sa naglaskom na procjeni guvernera Uede o napretku prema održivoj inflaciji koji je potreban za ukidanje negativne kamatne stope. Nakon nedavnih događanja, uključujući zemljotres, izjave guvernera, kao i to što se premijer Kishida trenutno suočava sa posljedicama nedavnoga skandala, ekonomisti odbacuju mogućnost promjene politike u ovome mjesecu.

Tablica 6: Kretanje ekonomskih pokazatelja za Japan

Red. br.	Ekonomski pokazatelji	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodno razdoblje
1.	Stopa inflacije (G/G)	PRO	2,5%	2,6%
2.	Stopa temeljne inflacije (G/G)	PRO	3,7%	3,8%
3.	Monetarna baza M2 (G/G)	PRO	-	2,3%
4.	Monetarna baza M3 (G/G)	PRO	-	1,7%
5.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	PRO	-0,3%	0,0%
6.	Narudžbe strojnih alata (G/G) P	PRO	-	-9,9%
7.	Industrijska proizvodnja (G/G) F	STU	-1,4%	-1,4%
8.	Iskorištenost kapaciteta (M/M)	STU	-	0,3%
9.	Indeks uslužnoga sektora (M/M)	STU	0,2%	-0,7%
				-0,2%

JPY je tijekom protekloga tjedna deprecirao u odnosu na EUR, te je tečaj EURJPY zabilježio rast sa razine od 158,66 na razinu od 161,47. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je tečaj USDJPY zabilježio rast sa razine 144,88 na razinu od 148,12.

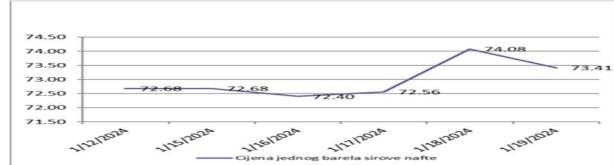
NAFTA I ZLATO

Cijena jednoga barela sirove nafte na otvaranju tržišta u utorak iznosila je 72,68 USD (66,37 EUR).

Tijekom protekloga tjedna, cijena nafte uglavnom je bila pod utjecajem rasta geopolitičkih tenzija na Bliskome istoku. Na početku tjedna, tržište nafte bilo je zatvoreno zbog blagdana u SAD-u. Na Bliskome istoku situacija se pogoršava uslijed eskaliranja sukoba, nakon što su militanti Huti u Adenskome zaljevu pogodili projektilom kontejnerski brod u vlasništvu SAD-a. U međuvremenu, u Libiji ljudi prosvjeduju protiv navodne korupcije i prijete zatvaranjem još dva postrojenja za naftu i plin nakon što je 7. siječnja ove godine zatvoreno polje Sharara sa 300.000 barela dnevno. Kompanija Shell najavila je obustavu isporuke preko Crvenoga mora, zbog zabrinutosti uslijed eskaliranja napada u tom području. Cijena nafte u srijedu je blago povećana, jer ekonomski rast u Kini nije ispunio očekivanja, što je izazvalo zabrinutost za buduću potražnju, dok je jačanje USD smanjilo apetit ulagača za rizik. Tijekom trgovanja u četvrtak, cijena nafte zabilježila je najveći tjedni rast od preko 2 % jer su napadi američke vojske na militante Huti u Jemenu, kao i pakistanski zračni napadi u Iranu, pojačali tenzije na Bliskome istoku. EIA je objavila kako su zalihe sirove nafte u SAD-u prošloga tjedna pale za 2,49 milijuna barela, na najnižu razinu od listopada, dok su zalihe benzina porasle. Teško zimsko vrijeme zatvorilo je oko 15 % kapaciteta za preradu nafte na američkoj obali Zaljeva. U petak, cijena nafte prвobitno je porasla nakon što je objavljeno da hladnoća u Teksasu i Sjevernoj Dakoti remeti proizvodnju nafte u SAD-u. Hedge fondovi su povećali očekivanja rasta cijene nafte na najvišu razinu od ožujka, uz globalnu zabrinutost zbog ponude nafte, dok napadi Huta iz Jemena na Crvenome moru uzrokuju da trgovci uglavnom ulažu u naftu na duža razdoblja. Ipak, pod utjecajem vijesti da Libija ponovno započinje proizvodnju i izvoz nafte na svome najvećem postrojenju, Sharara, nakon što je ono prethodna tri tjedna bilo zatvoreno, došlo je do smanjenja cijene ovoga energenta.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jednoga barela sirove nafte iznosila je 73,41 USD (67,36 EUR). Cijena nafte povećana je u odnosu na prethodni tjedan za 1 %.

Grafikon 3: Kretanje cijene nafte tijekom protekloga tjedna

Na otvaranju londonske burze metala u pondjeljak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.049,06 USD (1.871,12 EUR).

Početkom tjedna, cijena zlata zabilježila je rast uslijed pojačanih geopolitičkih tenzija na Bliskome istoku, potaknutih zračnim napadima, predvođenima SAD-om, na Huti pobunjenike u Jemenu. Zabrinutost zbog eskaliranja sukoba nastala je nakon zračnih napada tijekom vikenda, što je povećalo potražnju za zlatom kao aktivom sigurnoga utočišta. U utorak je cijena jedne fine unce zlata zabilježila pad pod utjecajem ublažavanja očekivanja da će Fed već u ožujku krenuti sa smanjenjem kamatnih stopa, a nakon restriktivnih komentara Christopher J. Wallera. Smanjenje cijene zlata nastavljeno je tijekom srijede, dostignuvši najnižu razinu u posljednjih mjesec dana pod utjecajem snažnijega USD i rasprodaje dionica i obveznica, jer su tržišta nastavila ublažavati očekivanja vezana za poteze vodećih središnjih banaka po pitanju smanjenja kamatnih stopa. Prema najnovijoj listi zemalja sa udjelom zlata u njihovim deviznim pričuvama, koju objavljuje World Gold Council, SAD su i dalje država sa najvećim zlatnim pričuvama na svijetu, dok se Indija nalazi na devetom mjestu, ispred Saudijske Arabije i Velike Britanije. U četvrtak je cijena ovoga plemenitog metala zabilježila rast sa jednomjesečne najniže razine, što je podržano eskaliranjem tenzija na Bliskome istoku. Središnja banka Gane prikupila je oko milijardu USD u okviru Programa domaćega zlata za pričuve, koji je korišten za stabiliziranje lokalne valute prošle godine i koji bi se trebao nastaviti ove godine. Cijena zlata u petak je zabilježila značajan rast. Inače, niže vrijednosti zlata od očekivanih posljedica su ekonomskih podataka i komentara ključnih kreatora monetarne politike koji odbijaju neizbjježno smanjenje kamatnih stopa, čime se navode trgovci na ublažavanje očekivanja smanjenja kamatnih stopa vodećih središnjih banaka.

Na zatvaranju tržišta u petak, cijena jedne fine unce zlata iznosila je 2.029,49 USD (1.862,26 EUR). Cijena zlata je u proteklome tjednu zabilježila smanjenje od 0,96% na tjednoj razini.

Grafikon 4: Kretanje cijene zlata tijekom protekloga tjedna

